

ГЕНДЕР ЯК СОЦІАЛЬНИЙ КОНСТРУКТ

Шульгіна В. В.

Науковий керівник - доц., к.філос.н. Головашенко І. О.

У теорії методології гендерних досліджень існує дві основні концепції гендера: теорія соціального конструювання гендера і культурно-символічна інтерпретація гендера. Базовим положенням в обох концепціях є розрізнення понять "стать" і "гендер". Традиційне поняття статі використовувалось для позначення морфологічних і фізіологічних відмінностей, на основі яких людські істоти визначаються як чоловічі або жіночі. Але окрім біологічних відмінностей між людьми існує розділення соціальних ролей, форм діяльності, відмінності в поведінці і психологічних характеристиках. Так виникла необхідність розрізняти біологічну стать (sex) і соціальну стать (gender).

Гендерні ролі і норми не мають універсального змісту і значно відрізняються в різних суспільствах.

Окрім біологічного і соціального аспектів в аналізі проблеми статі виявляється і третій, символічний, або культурний його аспект. У людській ментальності чоловіче і жіноче існує як елементи наступних культурно-символічних рядів:

- чоловіче - раціональне - духовне - божественне - культурне;
- жіноче - плотське - тілесне - гріховне - природне.

Сучасна теорія гендеру доводить, що суспільні відмінності між чоловіками і жінками не мають біологічного походження, не є одвічно-даними, а лише набутими, приписаними індивідові суспільством. Гендерний стереотип — комплекс стійких уявлень, що сформований історично і детермінований соціокультурно. Гендерні стереотипи пронизують усі ланки життєдіяльності етносу, окреслюючи властиво чоловічі чи жіночі риси вдачі, особливості виховання, вказують на суспільний престиж статі.

Численні науково обґрунтовані соціально-психологічні експерименти доводять також істинність наступних тверджень:

- жінки менш агресивні за чоловіків, більше за них схильні до опіки;
- жінки емоційно чутливіші, більш здатні до емпатії, краще декодують невербальні повідомлення;
- чоловіки більш домінантні;
- чоловіки ініціативніші у статевих стосунках.

Гендер - це складний соціокультурний конструкт, який відображає організовану модель соціальних відносин між жінками і чоловіками, яка не тільки характеризує їх спілкування і взаємодію в сім'ї, а й визначає їх соціальні відносини в основних інституціях суспільства.